REPERE ARHEO-COREGRAFICE ALE JOCULUI ARCANUL

Prof. **MARIAN-ANDREI MEZDREA**
Palatul Copiilor Cluj
Liceul de Coregrafie și Artă Dramatică „Octavian Stroia”

Marian-Andrei MEZDREA este profesor coregraf de dansuri populare. Licențiat în specializarea Artele Spectacolului Muzical din cadrul Facultății de Interpretare Muzicală a Academiei Naționale de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca, a absolvit programul de masterat în Artele Spectacolului Muzical – Regie Coregrafică, la aceeași instituție. Lucrează ca profesor coregraf la Palatul Copiilor Cluj, Clubul Copiilor Câmpia Turzii și profesor colaborator al Liceului de Coregrafie și Artă Dramatică „Octavian Stroia” Cluj-Napoca. A făcut parte din Ansamblurile Folclorice „Plaiurile Dornelor” și „Dorna Dorului” din Vatra Dornei, dar și din Ansamblul Studențesc „Mugurelul” al Universității „Babeș-Bolyai” și Ansamblul Folcloric „Someșul Napoca”. Din postura de coregraf, a susținut workshop-uri de dans tradițional în străinătate (Santa Susana-Spania, Boston-SUA), continuând activitatea de predare pentru adulți în cadrul Școlii de dans tradițional „Dor de Joc” din Cluj-Napoca.

REZUMAT

Pornind de la premisa că jocul arcanul din Bucovina este un joc de cătănie, cercetarea acestui subiect a urmărit două linii: originea acestui joc, dar și dacă acesta face parte din categoria jocurilor de cătănie. Informațiile la care am avut acces întăresc ipoteza conform căreia jocul arcanul nu își are originile în Bucovina, ci mai degrabă acesta a fost dus în zona de munte de către ciobanii din comuna Sângeorz. Cei care încă mai joacă arcanul în zona Bucovinei (singura zonă în care mai întâlnim acest joc) susțin că originile acestui joc ar fi în satele din care fac parte, dar fraza anterioară contrazice acest fapt. În Bucovina, luarea la oaste nu se făcea silit, dar tinerii feciori erau păcăliți și trași în capcana recrutării, la fel cum a fost și dascălul lui Nică din *Amintiri din copilărie* de Ion Creangă. Astfel, consider că jocul arcanul, în forma sa de astăzi, nu este un joc de cătănie, ci este doar o adaptare scenică a unui eveniment-legendă.

Cuvinte cheie: ***Studiu etnocoreologic, repere coregrafice ale jocului „Arcanul”, Arcanul în contemporaneitate.***

1. Repere literare

Arheo-coreologia este o practică de cercetare relativ recentă, care, prin îmbinarea a două științe, arheologia și coregrafia, definește o altă abordare a dimensiunii cercetării în domeniul coregrafic, prin prisma abordării antropologice, etnografice, a spiritualității specifice în contextul artelor reprezentative, a esteticii vizuale și sonore, și cuprinde informarea direct de la sursă, prin interviuri și filmări realizate în teren.

Dansul arcanul este unul dintre cele mai cunoscute din nordul Moldovei, frecvent dansat în Bucovina, în zonele Câmpulung Moldovenesc, Rădăuți, Gura Humorului, Vatra Dornei, Suceava, la diferite evenimente și spectacole folclorice.

Acest dans popular bucovinean își are originea în perioada dominației Austro-Ungare, fiind strâns legat de evenimentele petrecute în acel răstimp, când tinerii flăcăi din sate erau luați cu forța și duși în armată. Atunci se naște și numele acestui dans, termenul de „arcan" provenind de la verbul „a arcăni", care înseamnă „a lua cu forța", astfel rezultă și expresia împământenită de „a fi luat cu arcanul".

Un aspect interesant care a reieșit în decursul acestei cercetări, urmărește originile acestui joc, care ar proveni din zona Sângeorzului, fiind adus în zona Bucovinei de către ciobanii care urcau la munte cu oile și care contrazice ideea că acest joc este originar din Bucovina. Acest aspect naște o incertitudine cu privire la încadrarea dansului în categoria jocurilor și obiceiurilor de cătănie.

Figura 1. Arcan, laț[1]

Dacă ar fi să ne referim la arcan din punct de vedere etimologic, acest cuvânt provine din limba tătară, de la cuvântul „arcan"[2] care semnifică laț pentru prinderea și priponirea animalelor, în special al vitelor. Acesta este similar cu lasoul folosit de *cowboy*-i americani, pe care îl folosesc la prinderea animalelor în sălbăticie.

Dar dacă ne referim la verbul „a arcăni", acesta ne duce la o cu totul altă semnificație, și anume momentul în care feciorii erau forțați să meargă la oaste, fiind prinși cu „arcanul".

[1] https://www.shutterstock.com/ro/image-photo/loop-60522865, accesat în 17 ianuarie 2022.
[2] Lazăr Șăineanu, *Dicționar universal al limbei române*, ediția a VI-a, Editura „Scrisul românesc" S. A., Craiova, 1929, p. 33.

În spațiul critic românesc, denumirea „Arcanul" a fost introdusă de către scriitorul și filologul român, Bogdan-Petriceicu Hașdeu în anul 1886[3]. *Etymologicum Magnum Romaniae*, reprezintă și o atestare despre horele tradiționale ale românilor. Acesta, pe baza a 206 de chestionare trimise informatorilor săi, preoți și profesori, răspândiți prin toate provinciile românești a descoperit arcanul, ca joc popular. Acel chestionar a fost bazat pe nelămuririle pe care i le provocaseră folcloriștii și celelalte categorii de cercetători din acea vreme.

Conform surselor lui Bogdan-Petriceicu Hașdeu, denumirea de *Arcanaua* se folosea în părțile Dorohoiului, ale Iașului, ale Prahovei și ale Năsăudului. Corneliu Diaconovici[4] menționează că „arcanaua" este un „dans național, ce se joacă de feciori și fete în forma unei hore, în frunte cu un *vătav*, care ține în mână un băț și bate tactul. Se aseamănă întru câtva cu hora de brâu. Se obișnuiește în Moldova, Muntenia, Bucovina și în unele părți ale Argeșului"[5].

2. Repere coregrafice

În cercetările făcute în perioada 2019-2020, am găsit o altă descriere a arcanului făcută de către Alexandru Pop. Acesta face referire la un dans numit „arcaneaua" care se joacă pe valea Someșului Mare în comuna Sângeorz. De remarcat este faptul că acesta menționează că jocul se făcea numai de către feciori. Din punct de vedere coregrafic, aceștia se prind într-un cerc deschis, mișcările asemănându-se cu cele ale arcanului. „Mersul este tot trei pași înainte, însă fără ca piciorul stâng să-l miște în direcția celui drept și să vină cu fața către centru; ci unul după altul urmează tactul muzicii, și după trei pași balansează un tact pe piciorul drept și unul pe cel stâng"[6]. După această descriere putem asemui acești pași cu elementele folosite în coregrafia arcanului de către ansamblul folcloric din Fundu Moldovei, de unde deducem că transhumanța și-a pus amprenta peste această coregrafie.

La fel ca la arcanul din Bucovina, și aici întâlnim un vătaf, dar care avea un alt rol, acela de a-l lovi cu bățul pe ultimul jucăuș din șirul format de aceștia. Acesta trebuia să se ferească de „bățul" vătavului, de multe ori pierzând pașii. Feciorii nu se desprindeau niciodată de brațe, arătând astfel o strânsă legătură între feciorii satului care se sprijineau și se ajutau unii pe alții. Acest sprijin reciproc, reprezenta normalitatea în viața satului. Spre exemplu șezătoarea și claca, unde pe

[3] Bogdan Petriceicu Hașdeu, *Etymologicum magnum Romaniae*, Tomul 1, Stabilimentul Grafic Socecu & Teclu, București, 1886, p. 491.
[4] Corneliu Diaconovici (1849-1923), fost un publicist român din Banat, redactor și director al mai multor ziare și reviste, a fost prim secretar al Asociațiunii Transilvane pentru Literatura Română și Cultura Poporului Român și redactor principal al Enciclopediei române, prima enciclopedie românească.
[5] Corneliu Diaconovici, *Enciclopedia română*, Tomul I, W. Krafft, Sibiu, 1898, p. 237.
[6] Bogdan Petriceicu Hașdeu, *op. cit.*, p. 491.

lângă bucuria jocului și a cântecului, oamenii se ajutau pentru a îndeplini diferite activități domestice anevoioase sau care depășeau capacitatea celor dintr-o anumită gospodărie.

O trăsătură caracteristică jocului „Arcaneaua" este „bățul" vătafului de care trebuiau să se ferească feciorii. Se pare că, la început, în loc de băț, ar fi fost un arcan cu care vătaful prindea pe unul din feciori. De la acest arcan se presupune că ar proveni și numele jocului.

„Mișcări de pași regulați, înainte și înapoi, ca la « arcanul » din Bucovina, la « arcaneaua » nu se fac"[7]. Din această frază putem observa dibăcia țăranului român, care pe lângă talentul cu care crea strigături inspirate din viața reală atunci când era la joc, cei mai iscusiți dintre ei au reușit să modifice structuri coregrafice, să adauge elemente noi, aceste note personale contribuind la frumusețea și diversitatea folclorului de azi.

Arcanul apare descris și în lucrarea marelui scriitor Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*, scrisă între anii 1881 și 1888. În primul capitol, Ion Creangă își amintește cum dascălul său, bădița Vasile, a fost luat la oaste cu arcanul[8], însă nu este precizat nimic despre un joc specific. În zi de sărbătoare, mai exact de Sf. Foca, vornicul[9] i-a convocat pe săteni la o clacă, pe motiv că pe acolo va trece Vodă, în drumul său spre mănăstiri. Când toată lumea era distrasă cu munca pe care o avea de făcut, „care săpau cu cazmalele, care cărau cu taraboanțele, care cu căruțele, care cu covățile"[10], l-au prins pe dascălul Vasile cu arcanul. Aici putem observa o luare cu forța, silită, la oaste, împotriva voinței celui arcănit, care a fost amăgit și surprins de către jandarmi.

Cu toate că în urma unui astfel de eveniment, rămâneau în sat mame și familii îndurerate, cei arcăniți încercau să se consoleze cu gândul că și Sfântul Gheorghe sau Sfântul Dimitrie tot ostași au fost, slujindu-l pe Hristos, spunând „măcar de-am fi și noi ca dânșii!"[11].

Din descrierile și cercetările la care am avut acces reiese că „Arcanul" era un mod de a lua flăcăii la oaste doar în zona Moldovei (conform descrierii lui Ion Creangă, în care este luat la oaste dascălul său). În Bucovina, fiind sub dominație Austro-Ungară, vreme de o jumătate de secol, nici nu au existat obligații militare. Într-o descriere de-a lui Ion Grămadă[12], putem observa că pe vremea dominației

[7] Bogdan-Petriceicu Hașdeu, *op. cit.*, p. 491.
[8] Ion Creangă, *Povești, povestiri și amintiri*, Editura Ion Creangă, București, 1979, pp. 231-232.
[9] Funcționar în administrația comunelor rurale, însărcinat cu distribuirea corespondenței, convocarea sătenilor la adunări, anunțarea știrilor etc.
[10] Ion Creangă, *op. cit*., p. 231.
[11] *Ibidem*, p. 232.
[12] Ion Grămadă (3 ianuarie 1886 – 27 august 1917) a fost un scriitor, istoric și publicist bucovinean, erou în Primul Război Mondial.

Austro-Ungare, se practica voluntariatul „werbung" de unde apare în zona Transilvaniei, cunoscutul joc fecioresc „Bărbunc".

3. Arcanul, formă spectacologică tradițională

Jocul arcanul sau arcanaua, dans străvechi românesc, se mai juca spre sfârșitul secolului al XIX-lea în Muntenia, Transilvania, Moldova și Bucovina, cu coregrafii asemănătoare, ca joc de fete și feciori, și ca joc de feciori doar în zona Năsăudului. În perioada celor două războaie mondiale, „Arcanul" s-a pierdut aproape peste tot, supraviețuind doar în câteva sate bucovinene de munte.

În acea perioadă, accesul la scrierile vechi era limitat, dar nici nu se găseau mărturii scrise cu privire la coregrafia dansurilor vechi. Cine ar fi crezut că se găsesc, totuși, în lucrarea *Etymologicum Magnum Romaniae* a lui Bogdan-Petriceicu Hașdeu? În aceste condiții, cercetătorilor de folclor din acea perioadă nu le rămânea decât să se documenteze de la bătrânii satului, cărora le plăcea să inventeze în favoarea obștilor locale, deoarece era de preferat o adaptare a jocului la noile cerințe estetice a vieții rurale din Bucovina, decât pierderea lui definitivă.

Am observat că descrierea arcanului bucovinean, din 1886, a fost făcută de către un năsăudean, Alexandru Pop din Sângeorz, și nimeni nu poate garanta că varianta coregrafică descrisă de el se juca în toate localitățile bucovinene, în care existau mai multe variante de arcan, unele „mai pe vârfuri", altele cu ritmuri de *Bătute*. În anul 1885, al documentării arcanului, existau localități în Bucovina, în care acesta era jucat de „feciori și fete"[13], de multe ori la hora satului. Aceștia se prindeau în horă, ținându-se de mâini.

Din punct de vedere cinetic, cei prinși în horă, se deplasau de la stânga spre dreapta, în sens invers întoarcerii acelor de ceasornic, de unde putem observa că era un dans arhaic. Din punct de vedere coregrafic, jocul nu avea o structură complicată, fetele și băieții executând „cu piciorul drept, trei pași înainte, aducând corpul în direcția mișcării. Isprăvind pasul al treilea, se opresc pe piciorul drept, un tact, și fac un pas, cu piciorul stâng, spre piciorul drept, readucând corpul în poziția de la început"[14]. După această descriere am dedus că pasul executat la acel moment este pasul de bază de sârbă.

4. Evoluția arcanului de-a lungul timpului

Maestrul coregraf Gheorghe Baciu, care între anii 1947 și 1949 a întreprins culegeri de folclor în toate regiunile țării, afirmă în cartea sa, *Jocuri populare din nordul Moldovei*, publicată în anul 1958, că dansul popular arcanul avea în trecut o compoziție coregrafică proprie, alcătuită din patru părți.

[13] Bogdan-Petriceicu Hașdeu, *op. cit.*, p. 491.
[14] *Ibidem*, p. 767.

Potrivit variantei culese de acesta în 1949, în prima parte a dansului, femeile și bărbații așezați în semicerc, cu mâinile prinse de brâurile partenerilor, executau pași specifici acestui dans, unele dintre mișcări păstrându-se și astăzi în diferite variante de joc. Pasul de bază al dansului arcanul este la fel ca cel specific sârbelor moldovenești, de unde și ideea că acest dans e o veche formă de sârbă.

Această „punere în scenă" de la începutul dansului, marca momentul de sărbătoare de la hora satului. În zilele de duminică, la sărbătorile de peste an, sau cu prilejul unor evenimente din viață (nunți, șezători, târguri), sătenii se strângeau la horă, după vechea formulare a evenimentului la care oamenii se adunau și jucau hora și alte dansuri specifice regiunii: hora de mână, arcanul, trilișești, bătuta, huțulca sau sârba moldovenească. Aceste reuniuni aveau loc pe ulițele satului sau, datorită nevoii de spațiu de desfășurare a jocului, în afara lui, pe toloacă[15], după vorba bucovineană. Bineînțeles că aceste întruniri nu se puteau face fără o aprobare din partea preotului din sat.

Cea de-a doua parte a dansului arcanul, este descrisă de Gh. Baciu ca momentul în care tinerii părăsesc hora pentru a se ascunde. Deoarece știau că există posibilitatea să fie luați prin surprindere de jandarmii recrutori, flăcăii puneau alți săteni să stea de veghe. Astfel, erau anunțați în timp util și puteau să fugă și să se ascundă. Restul participanților la joc, bătrânii și femeile, continuau hora fără a-i deconspira pe tinerii care tocmai au părăsit hora. Plecarea tinerilor era făcută în coloană câte unul, fiecare pășind pe urma lăsată de cel din față, pentru a-i înșela pe jandarmi și pentru a-i face să creadă că e o singură urmă.

În dansul arcanul, această fugă a flăcăilor este pusă în scenă printr-o deplasare șerpuită care constă în executarea a patru pași succesivi, urmați de un pinten cu stângul în dreptul și un altul cu dreptul în stângul, figură care se păstrează și astăzi în dans.

Tinerii, așezați unul în spatele celuilalt, ocolesc spațiul de joc prin această șerpuire în timp ce rostesc următoarea strigătură:

Hai ficior după ficior
Pășiți toți într-un picior
Cine urma ne-o vedea
Să creadă că-i urma mea![16]

[15] Toloacă: teren liber, neîngrădit, între case sau la marginea unei localități, unde pasc vitele, unde se joacă copiii (https://dexonline.net/definitie-toloac%C4%83).
[16] Strigături preluate din repertoriul Ansamblului Folcloric „Plaiurile Dornelor" al Clubului Copiilor și Elevilor Vatra Dornei.

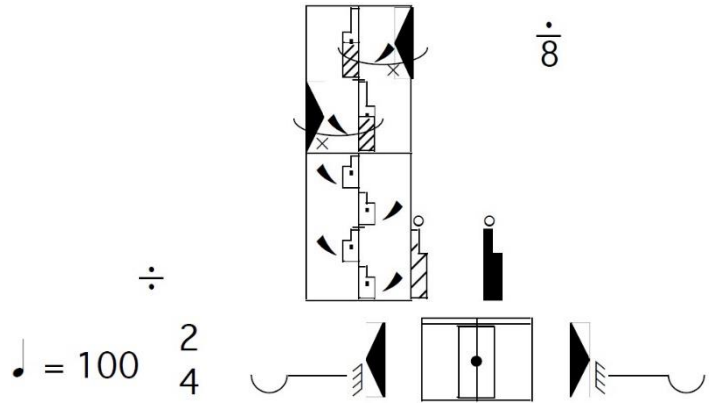

Figura 2. Pas cu pinten (notația Laban, transcriere proprie)[17]

În timpul executării celor 4 pași ai șerpuirii, corpurile dansatorilor sunt înclinate înainte, lucru ce accentuează ideea de pitire a flăcăilor pentru a nu fi văzuți de jandarmi. La executarea celor doi pinteni, trunchiul lor se îndreaptă, simbolizând faptul că aceștia se ridicau din când în când să vadă dacă nu sunt urmăriți. După terminarea acestei șerpuiri, care imită plecarea tinerilor spre ascunzători, urma partea a treia a compoziției coregrafice.

Partea a treia a arcanului consta în revenirea tinerilor înapoi în horă și se făcea printr-o deplasare cu spatele a acestora, pășind fiecare pe același loc ca cel din spatele lui. Această figură de dans, conform celor culese din comunele sucevene Fundu Moldovei și Breaza în noiembrie 1949 de către Gh. Baciu, sugera faptul că tinerii au scăpat de pericolul de a fi arcăniți.

Ultima parte a dansului îi prezintă pe săteni continuându-și jocul la fel ca în prima parte a coregrafiei, simbolizând bucuria că au reușit să-i înșele pe jandarmi.

Astăzi, deși nu se mai respectă ordinea celor patru părți ale compoziției coregrafice de odinioară, culese de Gh. Baciu în 1949, se păstrează majoritatea figurilor cu mici modificări în funcție de dibăcia artistică și imaginația coregrafilor. Un alt aspect, privind grupul de dansatori care îl execută, ar fi acela că astăzi este jucat în întregime de bărbați, fiind considerat dans bărbătesc.

[17] Din repertoriul Ansamblului Folcloric „Plaiurile Dornelor" al Clubului Copiilor și Elevilor Vatra Dornei.

Figura 3. Feciori la arcan
Ansamblul Studențesc Arcanul al Universității „Ștefan cel Mare", Suceava[18]

Varianta întâlnită azi are o altă abordare a evenimentului istoric față de cel prezentat mai sus. Punerea în scenă a dansului arcanul răspândită azi este cea în care flăcăii sunt prinși de către jandarmi și arcăniți, dovadă fiind și versurile doinei cântate la mijlocul dansului și prin care tinerii își iau rămas bun. În dans, această variantă de abordare a momentului respectiv este făcută la mijlocul dansului când dansatorii se pun pe un genunchi, timp în care se cântă doina la fluier. În alte coregrafii ale aceluiași dans, în timp ce se cântă doina la fluier, unul dintre dansatori recită versurile doinei arcanului. După această pauză, la comanda vătafului (conducătorul de joc), se continuă dansul.

În alte coregrafii ale aceluiași dans se mai obișnuiește ca o singură fată să cânte o doină sau, în cazul unui ansamblu, când dansul face parte din repertoriul prezentat, doina este cântată de întreg grupul de fete. La cea de-a doua variantă, în timp ce tinerii execută figurile, fetele rămân ca decor în spatele scenei, iar când aceștia se pun pe un genunchi, fetele cântă. Apoi tinerii continuă dansul cu executarea celorlalte figuri specifice dansului arcanul. După ce dansatorii execută

[18] https://www.facebook.com/ArcanulUSV (accesat la data de 17.01.2022).

ultima figură (cea șerpuită), se termină dansul și pot începe un alt joc popular (în funcție de repertoriul coregrafic).

Gheorghe Baciu afirmă în cartea sa, că această variantă care se păstrează și în ziua de azi și în care apare și doina, și-ar avea rădăcinile în perioada de domnie a împăratului austro-ungar Franz Josef. O echipă de dansatori bucovineni, printre care s-ar fi aflat și cel de la care a cules aceste informații, au participat cu dansul arcanul la cea de-a 50-a aniversare a împăratului. Astfel, din dorința de a prezenta la eveniment și un cântec tradițional românesc, s-a introdus doina, dansatorii răspândind ulterior această formă scenică a arcanului și în satele lor.

În unele variante întâlnite azi ale acestui dans, deplasarea șerpuită, care simboliza plecarea flăcăilor din horă pentru a se ascunde, se efectuează la sfârșitul coregrafiei. Prin această figură, dansatorii părăsesc scena. Astfel, simbolistica acestei figuri se schimbă, deplasarea lor reprezentând plecarea în armată. Deplasarea este însoțită de strigătura:

Bună seara, eu mă duc
Pe cărarea de sub nuc
Sănătate, noi mergem
Nici un rău nu vă lăsăm!

În prezent, în unele coregrafii se execută și figuri care conțin diferite sărituri, pași „de bătută" etc. Punerea în scenă a acestor elemente, precum și complexitatea pașilor executați în coregrafie, rămâne la latitudinea și viziunea scenică a fiecărui coregraf.

Din punct de vedere istoric, în privința celor două variante ale dansului arcanul (cea în care flăcăii scapă de jandarmi și revin în horă, respectiv cea în care sunt prinși și arcăniți), putem admite ambele variante. Este de la sine înțeles că era puțin probabil ca de fiecare dată să scape flăcăii fără să fie prinși de jandarmii recrutori.

Astăzi mai există o variantă a jocului arcanul, numită „Arcanul Bătrânesc", la care atât mișcările, cât și linia melodică este mult mai lentă. Această versiune, după cum îi spune și numele, se dansează de cei mai în vârstă. Există chiar și un ansamblu care poartă numele de „Arcanul Bătrânesc" în localitatea Frătăuții Noi din județul Suceava. Privind istoria dansului, această variantă ar fi în contradictoriu cu întâmplarea în sine. Cei „vânați" pentru a fi arcăniți erau bărbații mai tineri și nicidecum bătrânii. Dar cum dansul nu are vârstă, s-a creat această versiune pentru a putea fi dansat atâta timp cât inima rămâne tânără, fără a ține cont de trecerea anilor.

Dacă înainte dansul arcanul se juca la mai toate petrecerile sătenilor, azi el este dansat numai în cadrul spectacolelor, concursurilor sau diferitelor evenimente

cu specific tradițional (petreceri, baluri). Nici la nunți nu se dansează deoarece mulți tineri din generațiile noi nu mai cunosc pașii, jocul popular tradițional pierzând teren în fața celorlalte dansuri mai moderne, care și-au pus amprenta pe societatea actuală. Asta a făcut ca multe din dansurile tradiționale din zona bucovineană să se mute din „bătătură" numai pe scenă.

5. Arcanul în contemporaneitate

Astăzi, deși nu se mai respectă compoziția coregrafică de odinioară, se păstrează majoritatea figurilor cu mici modificări, în funcție de imaginația coregrafilor. Trebuie să ținem cont și de faptul că majoritatea figurilor au fost transmise din generație în generație, prin viu grai, iar acest lucru a putut să influențeze, într-o oarecare măsură, figurile dansate.

Din punct de vedere muzical, linia melodică rămâne aceeași, precum și majoritatea figurilor specifice acestui dans, ceea ce face ca arcanul să fie ușor de recunoscut. În trecut, arcanul era jucat de către feciori și fete, fiind considerat un dans mixt. Astăzi, jocul arcanul este executat în întregime de feciori și bărbați în toată firea, fiind considerat un dans bărbătesc.

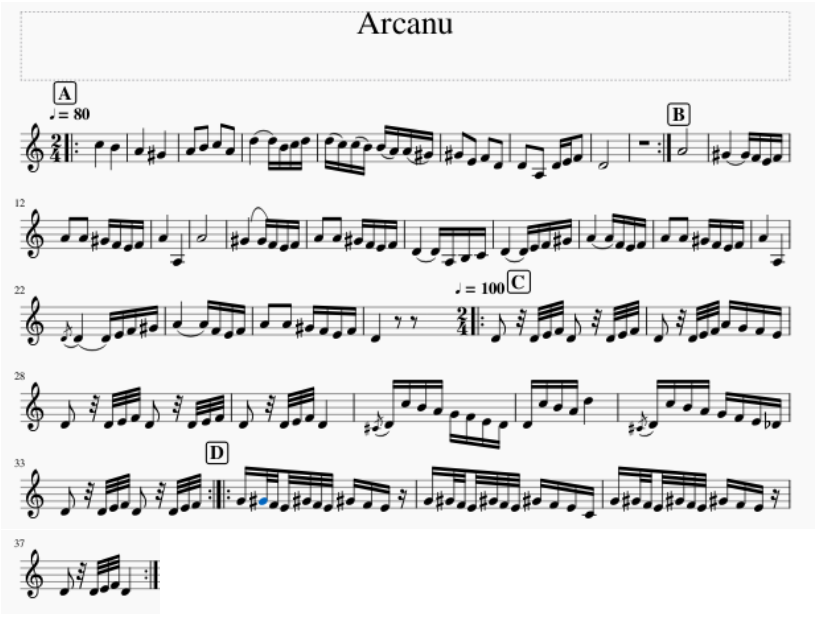

Figura 4. Linia melodică a arcanului[19]

[19] Transcriere proprie, după partitura Ansamblului Folcloric „Plaiurile Dornelor" al Clubului Copiilor și Elevilor Vatra Dornei.

În zona Bucovinei, numele acestui dans răsună viu la orice eveniment din viața oamenilor de la sat și nu numai, jocul arcanul fiind promovat la mai toate petrecerile și balurile, care țin loc astăzi la ceea ce în trecut numeam „hora satului". Există și ansambluri care îi poartă numele, precum Ansamblul studențesc „Arcanul" al Universității „Ștefan cel Mare" din Suceava, dar și festivaluri de renume în domeniul folclorului muzical-coregrafic cum este Festival Internațional „Arcanul" de la Rădăuți.

Consider că este de datoria noastră să păstrăm și să menținem aceste neprețuite și unice valori străbune, fiindcă ele sunt parte a unui sistem spiritual comun, prin care ne identificăm și ne legitimăm.

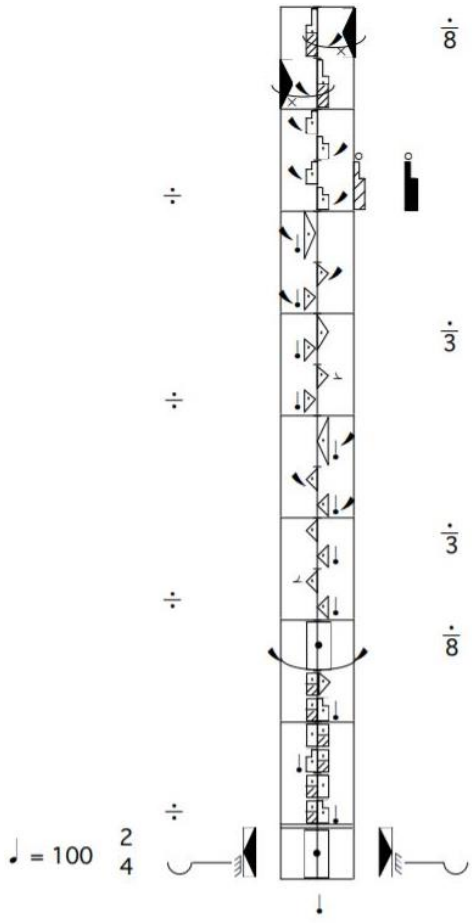

Figura 5. Variantă de arcan, transcris în notația Laban[20]

[20] Transcriere personală realizată din repertoriul Ansamblului Folcloric „Plaiurile Dornelor" al Clubului de Copii și Elevi din Vatra Dornei.

Concluzii

De-a lungul timpului, din cauza trecutului tumultuos al țării noastre, fie că vorbim de dominația Austro-Ungară, de cele două războaie mondiale, sau de regimul comunist, multe dintre obiceiurile, tradițiile, cântecele, jocurile populare, s-au alterat, unele chiar s-au pierdut. În prezent, acest obicei și-a pierdut esența, iar ceea ce a rămas este doar o structură coregrafică practicată în diferite ocazii, pentru public. Cu toate acestea, încă mai putem culege informații de la sătenii care au trăit în perioada în care obiceiurile se respectau și se desfășurau, în formă nealterată.

În Bucovina, luarea la oaste nu se făcea silit, dar tinerii feciori erau păcăliți și atrași în capcana recrutării de către ostașii nemți și vivandierele acestora. Tinerii feciori, lacomi fiind, și amețiți de aburii alcoolului, de multe ori semnau în registrul de recrutare, neștiind ce repercusiuni va avea această acțiune, în ziua următoare.

În urma cercetărilor pe care le-am întreprins, cosider că jocul arcanul, în forma sa de astăzi, nu este un joc de cătănie, este doar o adaptare scenică a unui eveniment-legendă. Ajungând în unele zone prin procesul de transhumanță, unii țărani l-au transmis după bunul plac, în favoarea comunității din care aceștia fac parte.

Este esențial să avem în vedere originea și istoria jocurilor sau a obiceiurilor pe care le transmitem mai departe în calitate de profesori, etnografi, etnocoreologi și alte profesii din acest domeniu. Cercetând prin orice mijloace putem descoperi și înțelege mai bine folclorul pe care avem încă șansa să îl încredințăm copiilor și tinerilor în forma lui autentică.

Datinile, tradițiile și obiceiurile trebuie păstrăte cu sfințenie pentru că, odată pierdute, nu le mai putem recupera niciodată!

BIBLIOGRAFIE

CREANGĂ, Ion, *Povești, povestiri și amintiri*, Editura Ion Creangă, București, 1979.

DIACONOVICI, **Corneliu**, *Enciclopedia română*, Tomul I, W. Krafft, Sibiu 1898.

HAȘDEU, **Bogdan-Petriceicu**, *Etymologicum magnum Romaniae*, Tomul 1, Stabilimentul Grafic Socecu & Teclu, București, 1886.

ȘĂINEANU, **Lazăr**, *Dicționar universal al limbei române*, ediția a VI-a, Scrisul românesc S. A., Craiova, 1929.

Reurse WEB:

https://dexonline.net/definitie-toloac%C4%83
https://www.shutterstock.com/ro/image-photo/loop-60522865
https://www.facebook.com/ArcanulUSV

Alte surse:

Caietul de partituri al Ansamblului Folcloric „Plaiurile Dornelor" al Clubului Copiilor și Elevilor Vatra Dornei.

Repertoriul coregrafic al Ansamblului Folcloric „Plaiurile Dornelor" al Clubului Copiilor și Elevilor Vatra Dornei.